

24 ur. V to vodo pomakaj potem slamnato omélo in škropi ž njo bolhe in gosence, kadar jih zapaziš. Namesto oméla utegneš tudi tisto brizglo vzeti, s katero vertnarji cvetlice škropijo. Če je dež izpral to vodo, preden je perje tako terdo postalo, da ga ne morejo bolhe več jesti, poškropi še enkrat. Če je ta voda prehuda, postanete perve dve peresci rade rumenkaste, pa to nič ne škoduje, marveč vse še raje raste po nji. Ako pa bi utegnila ta voda vendar le prehuda biti, kar se lahko pred poskusi, napravi jo redkejo, da ji priliješ še vode.

Poduk

za take, kateri niso zdravniki, kako oživljati dozdevno-mertve in pomagati v naglih smertnih nevarnostih.

Kako ravnati z zavdanimi?

1. Kadar je bilo komu zavdano, je skerbeti, da se strup berž ko berž z bljuvanjem iz želodca spravi. Samo kadar je kdo si s tako imonovanimi razjedljivimi strupeninami zavdal ali da mu je bilo zavdano, na pr.: s hudičevim oljem, kraljevo vodo (šajtvaser), s solno kislino, solnitarjevo kislino, z lugom itd., takrat je treba, preden se napravi bljuvanje, vselej tako delati, kakor bode spodej v 2. in 3. rečeno.

Da se bljuvanje (kozlanje) napravi, je treba nebo in gerlo z mokrim peresom šegetati ali pa naj si zavdani vtakne sam perst v gerlo globoko, kolikor more. Bljuvanje se tudi prav lahko napravi, če si zavdani s kako pijačo želodec prav napolni. Zavoljo tega naj pije prav veliko vode, mleka, siratke in zdolej imenovanih pijač, kozarec za kozarcom, kolikor jih va-nj more. Dostikrat se mu vzdigne potem že samo, če pa ne, naj si šegače še gerlo.

Posebno pa je pri posamnih strupeninah tako-le ravnati:

2. Ostrupenje ali zavdanje z razjedljivimi kisljinami. Zavdani pije zaporedoma več kozarcev vode, v katero se denete 1 ali 2 žljici magnezije ali ubije par jaje, ali pa pije s kredo zmešane vode, mjlilnice (žajfnice) ali mleka, mandeljnovoga mleka; to nekako zveže kislino, posebno jo pa stanjša, in stanjšana kislina se izbljuje potem.

3. Ostrupenje ali zavdanje z lugastimi rečmi. Tu se dajajo z vodo mešane kislina piti, kakor: jesih z vodo mešan, kislil z vodo mešani jagodni sok, med tem pa tudi mleka, mandeljnovoga mleka, olja in skusi naj se napraviti berž berž bljuvanje.

4. Ostrupenje ali zavdanje z mišnico. Napravi naj se koj bljuvanje, pa večkrat, in dá naj se obilo piti vode z železno rujó mešane, magnezije z vodo, mlačne vode, olja, in napravi naj se, če se samo ne vzdigne, bljuvanje, kakor je bilo že rečeno.

5. Ostrupenje z zelenim volkom (Grünspan) in drugimi kotlovinami. Tu se je varovati vsake kisle pijače, in skerbeti je le za večkratno bljuvanje, katero se podpira z obilim pitjem vode z jajcovim beljakom, cukrove vode, magnezije z vodo, mleka, siratke, goveje juhe in žlezastih pijač.

Enako se ravná, kadar si kdo zavdá ali se mu zavdá z izdelki živega srebra in z drugimi strupenimi kovinami.

6. Ostrupenja z rastljinami ali živalmi. Tu sem se štejejo gobe, gljive, gnjileče meso, gnjile klobase, gnjil sir, španjske muhe, turški mak, trobelika, strupeni oreh, naperstek, volčja jagoda, zobnik itd. Tudi kadar človek kaj tacega požije, je skerbeti, da berž ko berž in večkrat izbljuje. Zavoljo tega je treba gerlo šegetati in obilo mlačne vode, žlezastih, oljnatih pijač, vmes pa od časa do časa črnega, gorkega kafeta piti, posebno pri zavdanji po gobah.

Na španjske muhe, na iz njih narejeno omako (tinkuro), na gnjile klobase in na gnjil sir pa olja in oljnatih pijač dajati, je škodljivo.

Če človek, kateri si je zavdá ali kateremu je bilo zavdano, omedljuje ali je omamljen, se mu poliva glava z merzlo vodo, na glavo se pa pokladajo v merzli vodi zmočene rute; če pa slabo sope ali sopsti neha, je ravnati, kakor je bilo pri zmerznjencih pod 9, 10 in 11 rečeno.

Kdor ima dnarja, naj poslušá!

O vseh Svetih pride nov dnar.

Kaj bo pa s starim?

Stari dnar ali ta, ki ga zdaj še imamo, naj je kovan ali papirnat, se bo počasi zamenjal v novega in ta bo potem stopil na mesto starega.

To pa se ne bo zgodilo na enkrat.

Kako pa?

Cekini so že 1. dan tega mesca zgubili ime dnarja, — vrednost zlata pa še imajo, — al kdor zdaj noče cekina za plačilo več vzeti, ga ne more nihče siliti, ako ni bilo že poprej pri kakošnem dolgu izgovorjeno, da se ima s cekini plačati.

1. dan tega mesca so bili tudi preklicani bankovci (šajni) od leta 1811. Le samo cesarske vélike kase v vsaki deželi jih jemljejo do vseh Svetih, — pozneje pa ne bodo za nič. Kdor ima še kaj te robe, naj jo spečá, da ne bode prepozno!

Do vseh Svetih le veljajo še sledeči sreberni dnarji: stari polgoldinar, stare petice po 17 kr., stare petice po 15 kr., stare dvojače. Kdor ima še kaj takega dnarja, naj ga spečá do vseh Svetih; če ne, mu jih nobeden ne bo vzel za plačilo.

O vseh Svetih bode preklican in nikjer več ne bo jeman sledeči kupreni dnar: šajnkrájcarji po 6, 3, 2, 1 in polkrájcarja, razun teh pa tudi naši kupreni groši (3 krájcarji) in pa naši venarji ne. — Šajnastih krájcarjev je še dosti med ljudstvom v tistih deželah, ktere so šajnast dnar imele (pri nas na Krajskem ga že zdavnej ni); kuprenih grošev (3 krájcarji) in pa venarjev je pa še povsod dosti; — kdor tedaj tega dnarja kaj ima, naj se podviza, da ga zmenja ali ž njim plača, — o vseh Svetih ne bo za nič.

Vsi drugi sreberni in kupreni dnarji in pa bankovci, ki jih zdaj imamo, pa bodo tudi še prihodnje in sicer tako dolgo veljavni, dokler ne bojo preklicani, — al o vseh Svetih bojo premenili svojo vrednost po novi veljavi, in le po ti veljavi se bojo v kasah in pa med ljudstvom jemali, takole:

Stari dnar:	po novem dnarji:
Polkrájcarja	pol krájcarja,
Krájcar	1 krájcar in pol,
Dva krájcarja	3 krájcarje,
Sreberni groš	5 krájcarjev,
Petérka (finfarca ali $\frac{1}{4}$ lire)	8 krájcarjev in pol,
Dvojača	10 krájcarjev,
Desetica ($\frac{1}{2}$ lire)	17 " "
Dvajsetica (stareje kov.)	34 " "
Dvajsetica (nove kov.)	35 " "
Goldinar ali zlatnik	1 gold. 5 krájcarjev.
Tolar ali 2 gold. ali 2 zlat.	2 gold. 10 krájcarjev.
Krízavec	2 " 30 "
Polkrízavca	1 " 12 "
Četert krízavca	— " 55 "

Le edini ta dnar bo po vseh Svetih, dokler ne bode sčasoma tudi preklican, veljavo imel zraven novega dnarja.

Koliko pa bo novih dnarjev?